

Zondag 5 Juli 2020

Mourners Pran Nath Mago, 1947

De Psalmen zijn voor gelovigen een gids voor alle levenssituaties, ook die van verlies en verdriet. Zoveel als 57 uit de 150 Psalmen zijn *klaagpsalmen*. Dit is 38%.

Er zijn *Psalmen over persoonlijk verdriet*. Mensen komen tot God met hun nood.

Er zijn *Psalmen over gemeenschappelijk verdriet*. Een getraumatiseerde gemeenschap roept tot God. De ervaring van lijden en afstand van God drijft de Psalmist juist náár God toe, niet weg van God. De klaagpsalmen zijn voortgaand gesprek met de Schepper.

Aansteken van de kaars

Aanvangswoord

Uit: Ps 25

Help me nu, Heer, heb medelijden met mij,
want ik voel me eenzaam en ellendig.
Mijn problemen worden steeds groter.
Red me uit mijn moeilijkheden.
Kijk toch hoe moeilijk ik het heb
en hoeveel problemen er zijn.
Red mij, Heer, red mij.
Stel me niet teleur, want ik vertrouw op U.
Laten mijn eerlijkheid en mijn geloof mij beschermen,
want ik vertrouw op U.

Gebed

Onze God,
Wij komen tot U met de zorgen van ons leven,
met de zorgen waar we ons geen raad mee weten,
met onrust die leeft in ons binnenste,
met onze zoektocht naar veiligheid voor hen die wij liefhebben,
met het besef van kwetsbaarheid
dat wij het leven niet in eigen handen hebben.
Wees ons genadig. Amen.

Gedachte

Er was weer een groot verlies in ons midden.

Eerst was het Coby. Niet oud. Geen Covid, maar haar lichaam deed het niet meer. Geen afscheid in de Lockdown-tijd.

Nu is het Rieneke. Niet oud. Geen Covid, maar haar lichaam deed het niet meer. Geen afscheid in de Lockdown-tijd.

Wat zeggen wij op deze zondag – dag van God – tegen God? Loven en danken? Nee, vandaag gaat het niet. En het hoeft ook niet. We kunnen ons niet altijd gelukkig voelen. De donkere ervaringen zijn ook deel van het leven. Donkere ervaringen hebben, betekent niet “ongeloof” of “kleingeloof”. Ze horen er gewoon bij. Daarvan lezen we overal in de Bijbel. Daarvan lezen we in de Psalmen.

Athanasius, kerkvader uit de 4^e eeuw, zei de psalmen worden een spiegel voor de mens die ze zingt. Ze weerspiegelen onze diepste gevoelens en ervaringen. Soms zijn die niet helder en vrolijk. Soms verwoorden we ze in klacht.

Klacht is ook een soort gebed. Gebeden van dank en lof zijn somer-gebeden – helder van toon en gevoel: “Laat alles wat ademt God prijzen”. Maar er zijn ook winter-gebeden: “Uit de diepten roepen wij tot God” of zoals David en Jezus baden: “Mijn God mijn God waarom hebt Gij mij verlaten? Waarom zijt Gij zo ver van mij?”

Een klaaggebed komt voort uit pijn. Er is veel pijn in de wereld. Er is veel pijn in het mensenleven. Er is veel van in de Bijbel, in de Psalmen. Ook Job spreekt zijn diep verdriet uit. De profeten roepen tot God uit hun ellende. Het boek Klaagliederen klaagt over verwarring en lijden.

Voelen we ons gezegend, goed en ervaren we heelheid, past het ons om God te danken en loven. Maar als onze ervaring het tegenovergestelde is? Als we chaos, gebrokenheid, verlies, verdriet ervaren of ons overweldigd voelen? Wat past dan?

Wanneer ons lichaam pijn heeft roepen we uit: in Nederlands “au”, in Engels “ouch”, in Afrikaans “eina”. Als onze ziel pijn heeft, roepen we uit in klacht (*lament*).

Soms is het roepen uit ellende: “Uit de diepste ellende roep ik tot U, Heer. Heer, luister naar mij. Hoor hoe ik smekend tot U roep!” (Ps 130:1)

Soms is het roepen uit gebrokenheid of verlatenheid. “Zelfs mijn hart voelt zich ziek en gebroken. Zeg mij, Heer: hoelang duurt het nog?” (Ps 6:4)

Soms voelt God gewoon zo ver weg: “Heer, waarom bent U zo ver weg? Waarom verbergt U Zich juist nu ik U zo hard nodig heb?” (Ps 10:1). En: “Hoelang vergeet U mij nog, Heer, en blijft U Zich voor mij verbergen? Hoelang zal ik nog in moeilijkheden zitten en zal ik me elke dag zorgen maken?” (Ps 13:2-3).

Mensen menen vaak dat wie *echt gelooft* niet zal twijfelen of de vrede en dankbaarheid zal verliezen. Die zijn toch tekenen van een sterk geloof! Maar dat is niet menselijk. Menszijn is niet als een rots: vast en onveranderlijk. Menszijn is als de zee: de golven komen en gaan, soms ontstuimig, soms rustig, soms in eb en soms in vloed. Het eb en vloed van negativiteit, onrecht, gebrokenheid, pijn, woede, ontzuivering, verlatenheid, verlorenheid, verwarring,

verlies zijn deel van het menszijn. Het bevrijdende is: geen gecensureerd gebed is nodig voor God. Alles wat is mag ook gezegd worden. Eerlijk.

Want geloof is het toevertrouwen van *heel* ons menszijn aan God. Een klachtgebed is geen teken van ongelof, maar juist van geloof. Om te roepen in pijn en vertwijfeling direct tot God omdat we diep in ons steeds weten dat deze relatie belangrijk is – voor ons én voor God. Ook al voelen we Gods nabijheid *niet nu*, geloven we toch ergens nog dat God geeft om ons. Ook al voelt het *nu niet* alsof God hoort, geloven we toch ergens nog dat God luistert naar de stem des roepende.

In de Bijbel is de belofte niet: Vrees niet, want Ik zal al je verdriet en pijn wegnemen. De belofte is: Vrees niet, want Ik zal altijd bij je zijn.

Klagen is geen teken van ongelof. Een klachtgebed is juist teken van geloof.

Een klachtgebed is uiting geven aan je lijden, verwarring, zoeken naar zin en betekenis. Eerlijke klacht vanuit onbegrip is meer waard dan oppervlakkige en goedkope antwoorden.

Na eerlijk uiting gegeven te hebben aan de pijn, ellende, verdriet, komt soms – niet altijd – een gevoel van opluchting, catharsis, een zuivering van lichaam en ziel. Dan kan genezing beginnen. De meeste klaagpsalmen eindigen zo. Maar één niet: Psalm 88 eindigt steeds in moedeloze verlatenheid. Want net als de zee, zijn menselijke gevoelens en ervaring niet voorspelbaar. Er is geen recept. Het is wat het is. Het loopt zoals het loopt. Klacht soms, lof soms.

Klaagpsalmen zijn poëtisch gebeden vol van pijn en eerlijke vragen. Maar ze zijn ook gebeden van geloof. Net als David mogen wij ook vragen stellen en protesteren. Hoe anders bidden wij als ons hart gebroken is, als onze geest moedeloos is, als ons verlies onbegrijpelijk is? Hoe anders bidden wij als we weer eens hebben meegemaakt hoe weinig controle wij hebben in en over dit leven?

Pijn hoeft niet verdrongen te worden. Toch is de ellende, het verdriet niet alles. Als God het licht doet schijnen, het hart weer verlicht, Gods aangezicht weer over ons schijnt, dan weten we weer: de God tot wie we mogen gaan, is groter dan ons verdriet. De hoop daarop schept nu al licht en geeft de kracht om het vol te houden, en voor anderen een steun te zijn.

Winter-gebed

God van genade,
We zoeken U omdat we door U zijn gevonden.
Uw stem doorbrak onze stilte.
Nieuwe kracht zoeken wij om –
in alle verwachting en aanvechting –
te blijven vertrouwen dat Gij ons niet loslaat.
We zoeken U omdat we lijden onder uw zwijgen,
lijden aan het leven, dat zo verrukkelijk kan zijn
en zo bitter tegelijk.
Wees aanwezig. Wees zo onze troost en gids
vandaag en alle dagen.
Amen.

Zegenbede

Psalm 134

Jij, mens die jou aan God wijdt,
zegen Gods naam altijd.

Jij, die vandaag Gods gunst verwacht,
zegen Gods naam ook in de nacht.

Uit Sion, aan de Heer gewijd,
zegene u Gods heiligheid.

God die hemel en aarde schiep,
God is 't die jou bij name riep.

Amen.

Voor Rieneke en Coby